

ΚΡΙΤΙΚΗ

«Βασιλικό κυνήγι του ήλιου»

Από τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου

Μετάφραση: Ντόρα Βολονάκη
Σκηνοθεσία: Ν. Χαλαμπους
Σκηνικά - κοστούμια: Γκλυν Χίουζ
Μουσική: Μιχ. Χριστοδουλίδης
Χορογραφίες: Ισιδώρος Σιδέρης
Βοηθοί σκηνοθέτες: Κ. Δημητρίου
 Ευτ. Πουλλαίου

ΤΟ ΕΡΓΟ του Σάφφερ «Το βασιλικό κυνήγι του ήλιου» είναι ένα αριστούργημα της σύγχρονης δραματογραφίας. Λαμπρό, θεατρικά εντυπωσιακό και ταυτόχρονα γεμάτο με βαθύ νόημα σοφό κείμενο, δεν καταπιέζει μέσα στα όρια του σκηνοικού χρόνου τον επικό όγκο τέτοιων γεγονότων, όπως η εκστρατεία για κατάκτηση μιας ολόκληρης χώρας. Με εξαιρετική αίσθηση του μέτρου ο συγγραφέας απεικονίζει και φέρνει σε σύγκρουση στη σκηνή δυο στρατούς, δυο λαούς, δυο πολιτισμούς. Ο δραματικός λόγος του Σάφφερ κυοφορεί την δική του παραστατική μορφή τη συγκεκριμένη μουσική λύση και την πλαστική ενσάρκωση. Το έργο έχει ταυτόχρονα συμβολικό και ιστορικό χαρακτήρα, επική και υπαρξιακή στυλιστική, ανώδυνα συνδέει τις παραδοσιακές και τις μοντέρνες σκηνοικές μεθόδους.

ΜΕ ΤΗ μεγαλύτερη δυνατή στα πλαίσια της θεατρικής συμβατικότητας ακρίβεια, ακολουθώντας τις ιστορικές πηγές, ο Σάφφερ προτείνει το υποθετικό ψυχολογικό πορτρέτο του Πιθάρρο. Χρησιμοποιεί και την πραγματικότητα της εποχής του ήρωα και τις πάντα σύγχρονες υπαρξιακές αναζητήσεις του ανθρώπου, τις αναζητήσεις αντικειμένου πίστης και του μοναδικού για τον καθένα τρόπου υπέρβασης του θανάτου. Στρατιώτης, που πέρασε τη ζωή του σε στείρα και σκληρά ανδρικά πολεμικά παιχνίδια, που ήδη αρχίζει να χάνει τις δυνάμεις του στη θανάσιμη μάχη με το χρόνο, σέρνει πίσω του το ποικιλόμορφο πλήθος των κατακτητών και παρασέρνεται ο ίδιος από το όραμα μιας «χρυσής χώρας». Εδώ έχουμε ένα παράδειγμα μαστορικής σύνδεσης του ιστορικού με το συμβολικό. Το «χρυσό» είναι μορφή - κλειδί. Ο ισπανικός στρατός πάει για το πραγματικό χρυσάφι.

Στα μάτια του Πιθάρρο, «το χρυσό», «ο χρυσός ήλιος», η επίγεια ευτυχία του Περού γίνονται αντικείμενα πίστης, εναλλακτική επιλογή της ευρωπαϊκο-χριστιανικής κοσμοθεωρίας, όπου η αληθινή ευτυχία και η ένωση με το θεό είναι δυνατή μόνο έξω από τα πλαίσια της επίγεια ζωής.

ΜΠΡΟΣΤΑ στον Πιθάρρο, ένα χωριάτη στο πανηγύρι των θεών, ορθώνεται ο γιος του ήλιου, η ενσάρκωση του «ατόφιου χρυσαφιού», ζωντανός θεός, που πιστεύει στον ίδιο τον εαυτό του, μια μορφή εξαιρετικής έλξης για τον Πιθάρρο, έναν άνθρωπο που δεν πιστεύει στον εαυτό του.

Ο ΠΙΘΑΡΡΟ αρχίζει ηθικά από πολύ χαμηλά. Στην αρχή του έργου ήδη έχει κατεβεί από όλα τα βάρη, πάνω στα οποία στέκουν οι σύντροφοί τους (ο Ντα Στό στο βάθρο της ιπποτικής τιμής, ο Μάρτιν Ρούιθ στο βάθρο της νεανικής πίστης στα ιδανικά, ο Βαλβέρζε στο βάθρο της μαχητικής εκκλησιαστικής επεκτατικότητας, ο ντε Νίθα της χριστιανικής φιλοσοφίας) — «Όλα αυτά... σαν όστρακα κολλημένα πάνω σας», λέει ο Πιθάρρο.

Ο ΠΙΘΑΡΡΟ ξεκινά χαμηλά για να ανεβεί ύστερα, με τρομερές δυσκολίες, στην κορυφή. Ακόμα μια φορά ο Σάφφερ σμίγει σε ένα την ιστορική ανάβαση στις Ανδεις, την σκηνική απεικόνιση της ανάβασης και τη συμβολική ανάβαση του ήρωά του προς το θεό του. Η προσωπική κορυφή για τον Πιθάρρο είναι οι σκηνές των διαλόγων του με τον Αταουάλπα. Ο Πιθάρρο μαθαίνει από τον Αταουάλπα να παίζει τα παιχνίδια των θεών, να χορεύει, να γελά, να εμπιστεύεται, να αγαπά, να πιστεύει. Ο Πιθάρρο βρίσκεται το δικό του τρόπο να υπερβεί το θάνατο — «Εκεί που μόνο η ειρήνη υπάρχει θα βαδίζουμε μέσα στο σύμπαν σαν πατέρας γιοι, χέρι - χέρι στη δική μας γη». Συνδέε-

ται με τον Αταουάλπα με το βαθύ θρησκευτικό σύμβολο της ένωσης πατέρα και γιοι.

ΤΟ συγκλονιστικό έργο του Σάφφερ αποτελεί μεγάλη πρόκληση για όλα τα μέλη της ομάδας των δημιουργών που αναλαμβάνει το ανέβασμά του. Πολύ σημαντική προσφορά στο δύσκολο έργο του ανεβάσματος «Του βασιλικού κυνηγιού» αποτελούν η μουσική του Μιχάλη Χριστοδουλίδη και οι χορογραφίες του Ισιδώρου Σιδέρη. Μεγάλη σημασία έχει το γούστο και η αίσθηση του μέτρου των δυο αυτών δημιουργών στο να μη παραπέσει το στοιχείο των Ινκα στον ψεύτικο οριενταλισμό. Ο μόνος σωστός τρόπος να αποφευχθεί ο μιμητισμός των υποθετικών προτύπων (που δεν υπάρχουν καν) είναι αυτός που έχουν διαλέξει ο συνθέτης και ο χορογράφος — της ελεύθερης δημιουργίας.

Το όνομα του σκηνογράφου Γκλυν Χίουζ έδινε την προαίσθηση του λαμπρού χρώματος της ζωγραφικής του για τον ήλιο του Περού και του παιχνιδιού της φαντασίας. Τολμώ να εκφράσω την άποψη ότι η λιτότητα του βασικού σκηνοικού (ο δίσκος του ήλιου, η κούνια, τα άσπρα πλαίσια) δεν έφεραν την επιτυχία που θα μπορούσε να έφερνε ο συντηρημένος πλούτος της παλέτας του. Δεν νομίζω επίσης, ότι ήταν πετυχημένα εκείνα τα τεράστια αγάλματα, μάλλον κράμα ελληνικής και αιγυπτιακής τέχνης. «Το χρυσό» απαιτούσε πιο συμβολική παραστατική λύση.

ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΣ για τους Ινκα, ο ρόλος του βασιλιά τους Αταουάλπα δεν προσφέρεται για μέσες λύσεις. Είτε θα αποδοθεί με μεγάλη επιτυχία είτε θα αντιμετωπίσει διαρκώς τον κίνδυνο να πέσει στο γελίο. Ο Σταύρος Λούρας ήταν εξαιρετικός. Κυριαρχώντας το κορμί και τη φωνή του πέρασε μια πραγματική δοκιμασία των εκφραστικών του μέσων δημιουργώντας μια τέλεια ολοκληρωμένη μορφή. Η ερμηνεία του Λούρα συμβάλλει ουσιαστικά στο να γείρει η ζυγαριά της κρίσης του κοινού προς το μέρος της επιτυχίας της παράστασης.

Ο ΙΣΠΑΝΙΚΟΣ στρατός στη σκηνή φαίνεται σαν το πιο αδύνατο στοιχείο της παράστασης. Ίσως θα έπρεπε να του δοθεί λιγότερος σκηνοικός χρόνος και περισσότερη σχηματικότητα. Οι ηθοποιοί έδιναν την εντύπωση ότι δεν λειτουργούσαν σαν ομάδα και συγκρατούσαν την κίνηση του έργου. Ξεχώριζαν ο Ανδρέας Τσουρής και οι δυο ηθοποιοί που έπαιζαν το χωρισμένο με το χρόνο ρόλο του Μάρτιν Ρούιθ Κώστας Δημητρίου και Γιώργος Τσιάκκας.

Ο ΡΟΛΟΣ του Πιθάρρο είναι ρόλος μεγάλου μεγέθους και ταίριαζει σε ηθοποιό με μεγάλο ανάστημα. Ως ηθοποιός με τέτοιο ανάστημα ο Στέλιος Καυκαριδής σηκώνει στους ώμους του το τεράστιο βάρος του ρόλου. Αν λείπει κάτι από την ερμηνεία του είναι η σταδιακή μεταμόρφωση μέσα από μια αυξανόμενη ένταση από την αρχή προς το τέλος.

ΕΔΩ θα ήθελα να σταθώ στο «σημείωμα του σκηνοθέτη», όπου ο Νίκος Χαλαμπους παρουσιάζει τον συγγραφέα σαν ένα «κυνικό ρεπόρτερ», ψυχρό και δεξιόταχη επαγγελματία. Σάμπως ο Χαλαμπους να φοβάται να ξεγελαστεί, να πάρει κατάκαρδα τις επαγγελματικές δεξιότητες και θέλει και ο ίδιος να παρουσιαστεί σαν ψυχρός και λαμπρός επαγγελματίας, να μη συγκινηθεί υπερβολικά μπροστά στο κοινό, να μη ξανοιχτεί με ενθουσιασμό μπροστά στους συναδέλφους του. Αυτό φαίνεται και από τις περικοπές που έχουν γίνει στο κείμενο. Είναι κρίμα η κάθε άτακα του Πιθάρρο που έχει κοπεί, επειδή η κάθε μια ήταν κι ένα σκαλοπάτι στην ηθική του ανάβαση.

ΣΤΗΝ παράσταση αυτή ο Νίκος Χαλαμπους είναι αυτός που θέλει να είναι: ένας λαμπρός επαγγελματίας που έδωσε στο ΘΟΚ μια υπερπαραγωγή.

ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ